

J. Pakuła, Źródła prawa w zakresie pomocy materialnej dla studentów [w:] Pomoc materialna dla studentów - blog, wpis 30 czerwca 2023 r.

online: <http://pomocmaterialna.pl/blog/podstawy>,

dostęp: 15 marca 2025 r.

Źródła prawa w zakresie pomocy materialnej dla studentów

Niezajomość prawa szkodzi, dlatego warto wiedzieć, jakie podstawowe akty prawne normują problematykę stypendiów i zapomóg przyznawanych w szkole wyższej.

Jacek Pakuła 30 czerwca 2023

W zakresie pomocy materialnej każda uczelnia ma własny regulamin świadczeń dla studentów i jest to najważniejszy akt prawny. Pamiętać należy, że jego postanowienia nie mogą być niezgodne z ustawą. Z roku na rok rośnie jednak liczba aktów prawnych, po które sięgamy zarówno tworząc ów regulamin, jak i przyznając świadczenia dla studentów. Jest jednak pewien kanon, lista podstawowych aktów prawnych, które warto znać. Ale po kolei...

Na uwagę zasługuje art. 70 ust. 4 **Konstytucji RP**, zgodnie z którym:

Władze publiczne zapewniają obywatelom powszechny i równy dostęp do wykształcenia. W tym celu tworzą i wspierają systemy indywidualnej pomocy finansowej i organizacyjnej dla uczniów i studentów. Warunki udzielania pomocy określa ustawa.

Biblioteka -> Akty prawne

Upoważnienie zawarte w ww. przepisie odnosi się do **ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce**. Istotną w procesie wykładni prawa jest Preambuła, w której zawarto wskazanie: "*uczelnie (...) współkształtują standardy moralne obowiązujące w życiu publicznym*". Do przepisów istotnych należy zaliczyć:

- art. 86-95 – pomoc materialna dla studentów;
- art. 324 – stypendium socjalne dla studentów zagranicznych;
- art. 359-360 – stypendium ministra;
- art. 420 – własny fundusz stypendialny;
- art. 447 – studenci „mundurowi”.

Naturalnie, zastosowanie mają przepisy **ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego**. Należy pamiętać, że organy przyznające pomoc materialną są organami w znaczeniu funkcjonalnym, co oznacza, że nie chodzi o nadmierny formalizm, ale przede wszystkim gwarancja udziału studenta w postępowaniu. Gwarancja powinna być rozumiana w ten sposób, że organ jako gospodarz postępowania ma obowiązek ustalenia stanu faktycznego, ale student jest zobowiązany do współdziałania. Obstrukcja ze strony studenta może prowadzić do negatywnych skutków dla niego.

Na użytek stypendium socjalnego trzeba znać przepisy **ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych**, w szczególności chodzi tu o art. 3, ale i art. 5 ust. 4-9, ale i art. 24 ust. 6-7. Dla dokumentowania sytuacji materialnej studenta ważne są przepisy **rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania w sprawach o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych**.

Listę aktów prawnych w zakresie stypendium socjalnego dopełnia **obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie wysokości dochodu z działalności podlegającej opodatkowaniu na podstawie przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne**, publikowane co roku do 1 sierpnia oraz

obwieszczenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w sprawie wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 1 ha przeliczeniowego, publikowane do 23 września każdego roku. Jest jeszcze **ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników** i art. 28 ust. 4 istotne dla oceny, czy dzierżawa jest skuteczna, aby pominąć gospodarstwo rolne.

Chcąc obliczyć dochody zagraniczne, należy sięgać do **kursów walut publikowanych na stronie Narodowego Banku Polskiego**.

Posiłkowo, chociażby w zakresie obowiązku alimentacyjnego, sięgamy do przepisów **ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy**, a także do **ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny** oraz **ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego**.

Należy wreszcie mieć na uwadze, chociaż obowiązywanie tych przepisów ograniczone jest czasowo, przepisy **ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa** oraz **ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych**.

Zastosowanie znajdą również przepisy **ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych**, a także **rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności**.

Warto znać aktualne regulaminy programów stypendialnych NAWA, bowiem ich postanowienia mogą zawierać wyraźne ograniczenie (zakazy) dublowania pomocy finansowanej ze Środków publicznych.

Co do stypendium rektora, tutaj przede wszystkim należy wskazać na przepisy **rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie ewaluacji jakości działalności naukowej**, definiujące np. artykuł czy monografię naukową, a także przepisy **ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie**.

Zadanie publiczne współfinansowane ze Środków Ministerstwa Edukacji i Nauki otrzymanych w 2023 r. w ramach konkursu „Organizowanie i animowanie działań na rzecz Środowiska akademickiego”.

